

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi kemiallisten aseiden kehittämisen, tuotannon, varastoinnin ja käytön kieltämistä sekä niiden hävittämistä koskevan yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä ja yleissopimuksen soveltamisesta annetun lain ja rikoslain muuttamisesta sekä rikoslain muuttamisesta annetun lain kumoamisesta.

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kemiallisten aseiden kehittämisen, tuotannon, varastoinnin ja käytön kieltämistä sekä niiden hävittämistä koskevan yleissopimuksen määräysten hyväksymisestä ja yleissopimuksen soveltamisesta 3.2.1995 annetun lain salassapitovelvollisuuden rikkomista koskevaa 9 §:ää, lisättäväksi rikoslain 11 lukuun uusi kemiallisen aseiden kiellon rikkomista koskeva 7 a § sekä kumottavaksi rikoslain muuttamisesta 3.2.1995 annettu laki. Mainit-

tuja 3.2.1995 annettuja lakeja ei ole vielä saatettu niissä edellytetyin tavoin asetuksella voimaan. Rikoslain kokonaisuudistuksen toisen vaiheen voimaantulo 1.9.1995 ja rikoslain 1 luvun muutoksen voimaantulo 1.9.1996 ovat saaneet aikaan sen, että rikoslain muuttamista koskevaa lakia ja yleissopimuksen määräysten hyväksymisestä ja yleissopimuksen soveltamisesta annetussa laissa olevaa rangaistussäännöstä ei hyväksytyssä muodossaan voida saattaa voimaan.

PERUSTELUT

1. Nykytila

Kemiallisten aseiden kehittämisen, tuotannon, varastoinnin ja käytön kieltämistä sekä niiden hävittämistä koskevan yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä ja yleissopimuksen soveltamisesta on 3.2.1995 annettu laki (jäljempänä "voimaansaattamislaki"), jota ei ole vielä julkaistu Suomen säädöskokoelmassa ja joka tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana. Voimaansaattamislain säätämisen yhteydessä muutettiin rikoslakia niin, että tuolloin voimassa ollut rikoslain 1 luvun 3 §:ää muutettiin lisäämällä lainkohdassa mainittujen ns. kansainvälisten rikosten luetteloon kemiallisen aseiden kiellon rikkomisen ja rikoslain 13 lukuun lisättiin uusi 4 a §, jossa säädettiin rangaistus kemiallisen aseiden kiellon rikkomisesta.

Rikoslain kokonaisuudistuksen toisen vaiheen tultua voimaan 1.9.1995 (578/1995) säädetään aikaisemmin 13 luvussa tarkoitettuja rikoksista ihmisyyttä vastaan nyt 11 luvussa, jonka otsikkona on "sotarikoksista ja rikoksista ihmisyyttä vastaan". Samassa yhteydessä säädettiin rikoslakiin uusi tieto- ja viestintärikoksia koskeva 38 luku, jonka 1 ja 2 §:ssä on säännökset salassapitorikoksesta ja -rikkomuksesta.

Rikoslain 1 luvun uudistus (626/1996) tuli voimaan 1.9.1996 lukien. Luvun 7 §:n mukaan kansainvälisellä rikoksella tarkoitetaan Suomen ulkopuolella tehtyä rikosta, jonka rangaistuksen tekopaikan laista riippumatta perustuu Suomen velvoittavaan kansainväliseen sopimukseen tai muuhun Suomen kansainvälisesti velvoittavaan säädökseen tai määräykseen. Tarkemmat säännökset pykälän soveltamisesta on annettu asetuksella

rikoslain 1 luvun 7 §:n soveltamisesta (627/1996). Asetuksen 1 §:ssä luetellaan ne rikokset, joita pidetään kansainvälisinä rikoksina.

2. Ehdotetut muutokset

2.1. Voimaansaattamislaki

Rikoslain edellä selostetut muutokset edellyttävät ensinnäkin muutosta voimaansaattamislain 9 §:ään. Rikoslain 38 luvun perustelujen mukaan (HE 94/1993 vp, s. 138) on rangaistussäännöksiä koskevan kokonaiskuvan saamiseksi perusteltua ottaa rikoslakiin salassapitorikosta koskeva yleinen säännös, johon voidaan muissa laeissa tarvittaessa viitata. Tämän periaatteen toteuttamiseksi ehdotetaan, että voimaansaattamislain 9 §:n rangaistussäännös muutetaan viittaussäännökseksi rikoslakiin. Lisäksi säännökseen ehdotetaan sisällytettäväksi viittaus rikoslain 11 luvun 7 a §:ksi ehdotettuun kemiallisen aseiden kiellon rikkomista koskevaan rangaistussäännökseen.

2.2. Laki rikoslain muuttamisesta

Rikoslakiin 3.2.1995 annetulla lailla tehdyt muutokset ehdotetaan kumottaviksi. Rikoslakiin sittemmin tehtyjen muutosten jälkeen nyt kysymyksessä olevia muutoksia ei voida saattaa voimaan, koska mainitulla lailla muutettu rikoslain 1 luvun 3 § ei enää ole voimassa ja rikoslain 13 luvussa ei enää säädetä rikoksista ihmisyyttä vastaan. Kansainvälisistä rikoksista on nykyään säädetty rikoslain 1 luvun 7 §:n soveltamisesta annetussa asetuksessa, jonka 1 §:n luetteloon kemiallisen aseiden kiellon rikkomisen olisi liitettävä.

2.3. Rikoslaki

Kemiallisen aseiden kiellon rikkomista koskeva rangaistussäännös ehdotetaan lisättäväksi rikoslain 11 luvun 7 a §:ksi samansisältöisenä kuin se on kumottavaksi ehdotetussa 13 luvun 4 a §:ssä. Pykälän 1 kohdassa ehdotetaan viitattavaksi 11 luvun 1—3 §:ään, joissa säädetään sodankäyntirikoksesta, törkeästä sodankäyntirikoksesta ja lievistä sodankäyntirikoksesta. Säännöksen perustelujen osalta viitataan hallituksen esitykseen n:o 247/1994 vp, jonka sivuilla 21—24 on perusteltu kemiallisen aseiden kiellon kriminalisoimista.

3. Esityksen vaikutukset

Rikoslain muutoksen osalta esitys laajentaa rangaistavan menettelyn alaa. Kemiallisen aseiden kiellon rikkomisen tulee kuitenkin mitä ilmeisimmin jäämään hyvin harvinaiseksi rikokseksi, joten esitys ei sanottavasti lisää viranomaisien työtaakkaa eikä sillä niin muodoin ole mainittavia taloudellisia tai organisatorisia vaikutuksia.

4. Esityksen valmistelu

Esitys on valmisteltu ulkoasiainministeriössä yhteistyössä oikeusministeriön kanssa.

5. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan samanaikaisesti yleissopimuksen kanssa. Yleissopimuksen on ratifioinut sen voimaantulolle edellytetty määrä eli 65 valtiota. Yleissopimus tulee näinollen voimaan 29.4.1997.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

kemiallisten aseiden kehittämisen, tuotannon, varastoinnin ja käytön kieltämistä sekä niiden hävittämistä koskevan yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä ja yleissopimuksen soveltamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kemiallisten aseiden kehittämisen, tuotannon, varastoinnin ja käytön kieltämistä sekä niiden hävittämistä koskevan yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä ja yleissopimuksen soveltamisesta helmikuun 3 päivänä 1995 annetun lain 9 § seuraavasti:

9 §

Rangaistukset

Rangaistus kemiallisen aseiden kiellon rikkomisesta säädetään rikoslain 11 luvun 7 a §:ssä.

Rangaistus 8 §:ssä säädetyn salassapitovel-

vollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 40 luvun 5 §:n mukaan tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

2.

Laki

rikoslain muuttamisesta annetun lain kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Täten kumotaan 3 päivänä helmikuuta 1995 annettu laki rikoslain muuttamisesta.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

3.

Laki**rikoslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään rikoslain 11 lukuun uusi 7 a § seuraavasti:

11 luku

**Sotarikoksista ja rikoksista ihmisyyttä
vastaan**

7 a §

Kemiallisen aseiden kiellon rikkominen

Joka kemiallisten aseiden kehittämisen, tuotannon, varastoinnin ja käytön kieltämistä sekä niiden hävittämistä koskevan yleissopimuksen vastaisesti

1) muuten kuin tämän luvun 1 3 §:ssä tarkoitetulla tavalla käyttää kemiallista asetta,

2) kehittää, tuottaa, muutoin hankkii, varastoi tai pitää hallussaan taikka kuljettaa kemiallisen aseiden tai

3) osallistuu sotilaalliseen valmisteluun kemiallisen aseiden käyttämiseksi

on tuomittava *kemiallisen aseiden kiellon rikkomisesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Helsingissä 5 päivänä joulukuuta 1996

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Vt. ulkoasiainministeri
Pääministeri *Paavo Lipponen*